

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **JUDr. J. Š.**, bývajúceho v N., zastúpeného JUDr. E. L., advokátkou Advokátskej kancelárie so sídlom v B., proti žalovanej **Národnej rade Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Dubčekovo nám. č. 1, o **určenie neplatnosti odvolania** z funkcie podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp.zn. 22 C 104/2000, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 11. októbra 2006 sp.zn. 2 Co 203/2005, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 11. októbra 2006 sp.zn. 2 Co 203/2005 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I (súd prvého stupňa), po tom, ako bolo jeho predchádzajúce rozhodnutie i rozhodnutie odvolacieho súdu (popierajúce právomoc súdu v danej veci), zrušené dovolacím súdom, rozsudkom z 10. novembra 2003 č.k. 22 C 104/2000-151 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že je neplatné jeho odvolanie z funkcie podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uznesením žalovanej z 8. júla 1999 č. 378.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave (odvolací súd) rozsudkom z 20. októbra 2004 sp.zn. 2 Co 20/2004 potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa. Potvrdzujúci výrok odvolací súd odôvodnil vecnou správnosťou napadnutého rozsudku súdu nižšieho stupňa. Proti svojmu rozhodnutiu pripustil dovolanie na riešenie otázky "či odvolanie z funkcie podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v zmysle § 50 ods. 1 a 2

zákona č. 335/1991 Zb. v znení platnom ku dňu odvolania žalobcu z funkcie podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je v návaznosti na čl. 147 ods. 1 a 2 Ústavy v súlade s objektívnymi princípmi delenia moci v štáte a s poukazom aj na následnú zmenu § 50 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 335/1991 Zb. v súčasnom znení".

Uvedený rozsudok odvolacieho súdu, na základe dovolania žalobcu, dovolací súd rozsudkom z 30. júna 2005 sp.zn. 3 Cdo 54/2005 zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Dovolací súd tak rozhodol majúc za to, že vymedzenie dôvodov, ktoré odvolací súd viedli k pripusteniu dovolania nie je v súlade so zásadami, ktorými by sa odvolací súd mal riadiť pri rozhodovaní o tom, či proti svojmu rozhodnutiu pripustí dovolanie. Naostatok odvolací súd pripustil dovolanie na riešenie otázky, zodpovedanie ktorej predpokladá posúdenie súladu § 50 ods. 1 a 2 zákona č. 335/1991 Zb. s čl. 147 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a "objektívnymi princípmi delenia moci v štáte" (t.j. ústavou zakotvenými princípmi vzťahov orgánov reprezentujúcich moc zákonodarnú, výkonnú a súdnu), t.j. na otázku, ktorú všeobecný súd nemôže riešiť, pretože konečný úsudok o súlade konkrétneho zákona s ústavným poriadkom Slovenskej republiky patrí Ústavnému súdu Slovenskej republiky. Odvolací súd svoje vlastné "stanovisko" v odôvodnení svojho rozhodnutia navyše ani neobjasnil; nevysvetlil, z akých dôvodov považoval za správny ten z viacerých právnych názorov, z ktorého pri posúdení veci vychádzal, čím naplnil znaky tzv. inej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Odvolací súd potom rozsudkom z 11. októbra 2006 sp.zn. 2 Co 203/2005 znova potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa. Vo výroku svojho rozsudku vyslovil, že proti nemu je prípustné dovolanie. V odôvodnení svojho rozsudku, okrem iného, uviedol, že pôsobnosť žalovanej Národnej rady Slovenskej republiky odvolať podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z funkcie je daná ustanovením § 121 zákona č. 350/1996 Z.z. v spojení s § 50 ods. 2 veta druhá a § 39 ods. 1 zákona č. 335/1991 Zb., nepriamo aj § 50 ods. 6 ostatne uvedeného zákona (pokiaľ ďalej nie je výslovne uvedené niečo iné, uvádzajú sa tieto predpisy v znení účinnom v čase odvolania žalobcu z funkcie). Uvedené ustanovenia neodkazujú pri možnosti odvolať podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z funkcie na nutnosť podpornej aplikácie článku 147 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý upravuje spôsob zániku funkcie sudcu. Neodvolateľnosť je znakom postavenia sudcu a nie podpredsedu súdu; nie je pritom sporné, že odvolanie žalobcu z funkcie podpredsedu súdu sa nedotklo jeho funkcie sudcu. Žalobca vo funkcii podpredsedu súdu bol vykonávateľom štátnej

správy. Odvolanie orgánu štátnej správy súdov príslušným orgánom, ktorý tento orgán štátnej správy aj zvolil do jeho funkcie, nepredstavuje zásah do nezávislosti súdov a sudcov, ako to neopodstatnene namietal žalobca v odvolaní. Ústava ani zákon o súdoch a sudcoch neupravovali konkrétne predpoklady voľby do funkcie podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ani súčinnosť súdnej moci na tejto voľbe. Ak teda v zmysle vtedy platného zákona súdna moc nemala vplyv na proces voľby podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, tak potom aj odvolanie z tejto funkcie „mimo súdnu moc“ bolo v súlade s princípom del'by moci. Odvolací súd sa stotožnil s právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v jeho zrušujúcom rozsudku, že konečný úsudok o súlade konkrétneho zákona s ústavným poriadkom Slovenskej republiky patrí Ústavnému súdu Slovenskej republiky a nie súdu rozhodujúcemu v občianskom súdnom konaní. V danej veci by ale ústavný súd nemohol rozhodnúť o súlade (nesúlade) ustanovenia § 50 ods. 2 zákona č. 335/1991 Zb. v znení platnom v čase odvolania žalobcu z funkcie, a to z dôvodu, že podľa § 41a ods. 4 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, ak preskúmané právne predpisy stratia platnosť pred vyhlásením nálezu Ústavného súdu, konanie sa zastaví. Sporné ustanovenie § 50 ods. 2 zákona č. 335/1991 Zb. bolo najprv zmenené zákonom č. 185/2002 Z.z. a potom celý zákon č. 335/1991 Zb. bol zrušený zákonom č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Na základe uvedeného odvolací súd mal za to, že je viazaný zákonom č. 335/1991 Zb. a zákonom č. 350/1996 Z.z. v znení platnom a účinnom ku dňu 8. júl 1999. Proti svojmu rozsudku pripustil dovolanie podľa § 238 ods. 3 O.s.p. majúc za to, že ním posudzovaná právna otázka („možnosť odvolania žalobcu bez uvedenia dôvodov, z akéhokoľvek dôvodu, resp. bez splnenia podmienok podľa čl. 147 ústavy“) mala pre rozhodnutie v danej veci zásadný význam a jej výklad dosiaľ nebol v rozhodovacej činnosti súdov ustálený.

Proti rozsudku dovolacieho súdu žalobca podal dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Uviedol, že „funkcia podpredsedu súdu by mala byť považovaná za „profesný“ postup (podobne, ako je to u predsedov senátov) a preto by nemal byť odvolateľný inak, než pre zákonom predvídateľný dôvod a teda len na základe disciplinárneho rozhodnutia súdu, ku ktorému u žalobcu vôbec nedošlo.“ Opak je zásahom do súdnej moci inou mocou a je teda v rozpore s princípom del'by moci v demokratickom a právnom štáte a z neho odvodeným princípom inštitucionálnej nezávislosti súdnictva, ako princípu nerušeného výkonu osobného nezávislého sudcovského mandátu. Poukázal tu na text nálezu

Ústavného súdu Českej republiky z 11. júla 2006 sp.zn. Pl. ÚS 18/06. Podľa žalobcu odvolací súd ustanovenia § 121 zákona č. 350/1996 Z.z. v spojení s ustanovením § 50 ods. 2, 6 a § 39 ods. 1 zákona č. 335/1991 Zb. nevyložil ústavne konformným spôsobom, ak mu to *expressis verbis* ukladá čl. 152 ods. 4 ústavy. Navrhol z týchto dôvodov napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), rozsudkom z 28. novembra 2007 sp.zn. 5 Cdo 84/2007 dovolanie žalobcu zamietol a žalovanej nepriznal náhradu trov dovolacieho konania. Na odôvodnenie svojho dovolania uviedol, že odvolací súd pri vyslovení prípustnosti dovolania (§ 238 ods. 3 O.s.p.) vymedzil aj právnu otázku zásadného významu, pre riešenie ktorej pripustil dovolanie. Tým zásadne indikoval, že dovolanie bolo možné proti nemu podať len z dôvodu, že jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci a aj dovolací súd bol zásadne oprávnený riešiť len tú právnu otázku, ktorá spadá do rámca odvolacím súdom pripusteného dovolania. Zásadnosť svojho rozhodnutia po právnej stránke odvolací súd videl v tom, že pre jeho rozhodnutie o žalobe malo zásadný význam výklad ustanovení § 121 zákona č. 350/1996 Z.z., § 50 ods. 2 zákona č. 335/1991 Zb. v znení účinnom v deň odvolania žalobcu z funkcie, v rozhodovacej praxi súdov dosiaľ neustálený, ktoré ustanovenia sám vyložil tak, že odvolanie žalobcu z funkcie podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky Národnou radou Slovenskej republiky bolo možné, a to aj bez uvedenia dôvodov, resp. z akéhokoľvek dôvodu a aj bez splnenia podmienok ustanovených v čl. 147 Ústavy Slovenskej republiky. Dovolací súd potom poukázal na čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom a uviedol, že výklad práva je proces, v ktorom sa objasňujú jednotlivé normatívne slová a vety ako nositelia určitého normatívneho významu a obsahu, že niečo je dovolené, prikázané alebo zakázané. Všeobecný súd si metódy výkladu určuje sám. Pri výklade právnej normy je ale limitovaný ústavou. Je predovšetkým povinný zohľadňovať doslovný výklad, resp. použitie jazykového výkladu, ale aj také metódy výkladu, ktoré objasnia účel a zmysel interpretovanej právnej normy, predovšetkým logický a systematický výklad. Z toho podľa dovolacieho súdu vyplýva, že súd je síce viazaný doslovným znením zákona, ale v prípade, že by tento prístup nepostačoval, musí súd pristúpiť k použitiu aj ďalších výkladových metód. V procese interpretácie právnej normy sa súd niekedy nielen môže, ale aj musí odchyliť od doslovného znenia použitej právnej normy, predovšetkým vtedy, ak to vyžaduje účel zákona alebo správne použitý

systematický výklad, ktorý umožňuje vnímať vykladanú právnu normu v systémových súvislostiach. Takýto prístup všeobecného súdu však musí byť podložený racionálnou a celistvou argumentáciou, ktorá nielen vylúči ľubovôľu vo výklade, ale súčasne zabezpečí aj účel a zmysel použitej právnej normy so zreteľom na jej umiestnenie v určitom systéme alebo subsysteme právnych noriem tvoriacich právne inštitúcie. Uviedol, že výkladom nemožno dať normatívnym slovám a vetám iný obsah než tieto v skutočnosti majú alebo nahradiť ich obsah iným obsahom. Podľa dovolacieho súdu ustanovenie § 50 ods. 2 zákona č. 335/1991 Zb., v znení účinnom do 16. apríla 2002 (čl. V zákona č. 185/2002 Zúz. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov) nespájalo možnosť odvolania súdnych funkcionárov orgánom, ktorý ich do funkcie vymenoval, so žiadnymi dôvodmi; urobil tak až zákon č. 185/2002 Z.z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (čl. III bod 24.). Ústava Slovenskej republiky v znení do 30. júna 2001, do zmeny vykonanej ústavným zákonom č. 90/2001 Zúz., odvolávanie súdnych funkcionárov výslovne neupravovala; v svojom čl. 147 upravovala iba odvolávanie sudcov. Súd konajúci o žalobe o určenie, že odvolanie žalobcu z funkcie je neplatné, nemohol pri výklade ustanovenia § 50 ods. 2 zákona č. 335/1991 Zb., v znení účinnom do 16. apríla 2002, ktoré nespájalo možnosť odvolania z funkcie príslušným orgánom so žiadnymi dôvodmi, dať iný obsah, než toto ustanovenie skutočne malo v rozhodnom čase. Ústavná norma, ktorú je súd inak pri výklade právneho predpisu nižšej právnej sily povinný rešpektovať (čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky), tu v rozhodnom čase nebola. V danej veci nešlo o situáciu, že by ustanovenie právneho predpisu dovoľovalo dvojaký výklad (jeden ústavne súladným a druhý ústavne nesúladným spôsobom), v ktorej by mal nepochybne prioritu výklad ústavne súladným spôsobom (II. ÚS 50/2001). Nedostatok zákonom stanovených dôvodov pre odvolanie z funkcie podpredsedu najvyššieho súdu (nedostatok ich existencie v právom predpise, nie ich neuvedenie v listine o odvolaní) by bolo možným argumentom ústavnej sťažnosti, opierajúcej sa o námietku možnej svojvôle alebo ľubovôle orgánu oprávneného ho odvolať z funkcie, spochybňujúcej ústavný princíp delby moci, nezávislosti súdnej moci a pod., prípadne postupu súdu podľa § 109 ods. 1 písm. b/ O.s.p., ktorej ale v súčasnosti bráni ustanovenie § 41a ods. 4 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, podľa ktorého, ak preskúmané právne predpisy stratia platnosť pred vyhlásením nálezu Ústavného súdu, konanie sa zastaví. Pôvodné ustanovenie § 50 ods. 2 zákona č. 335/1991 Zb., podľa ktorého bol žalobca odvolaný z funkcie podpredsedu najvyššieho súdu, bolo zmenené a dôvody odvolania predsedu a podpredsedu najvyššieho súdu pred uplynutím pred uplynutím ich funkčného obdobia boli

doplnené zákonom č. 185/2002 Z.z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (čl. III, bod 23, 24), ktorý nadobudol účinnosť 16. apríla 2002. Celý zákon č. 335/1991 Zb. bol napokon zrušený zákonom č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť, okrem čl. I § 23 ods. 2 a čl. XI, dňa 1. apríla 2005. Pokiaľ žalobca v dovolaní, opierajúc sa o nález Ústavného súdu ČR z 11. júla 2006 Pl ÚS 18/06, tvrdil, že „funkcia podpredsedu súdu by mala byť považovaná za profesný postup (podobne, ako je tomu u predsedov senátu), a preto by nemal byť odvolateľný inak než pre zákonom predvídateľný dôvod a teda len na základe disciplinárneho rozhodnutia súdu, ...“, dovolací súd poznamenal, že porovnanie či dokonca stotožnenia funkcie podpredsedu súdu s postavením sudcu, nemá oporu v zákone a dozaista nie je osvojovaný ani samotnými sudcami. Považoval za nepochybné, že odvolanie žalobcu z funkcie podpredsedu súdu sa nijako nedotýka jeho funkcie sudcu. Dovolací súd nepovažoval za primerané ani porovnanie postavenia podpredsedu súdu s predsedom senátu. Podľa dovolacieho súdu funkcia predsedu senátu nie je funkciou správnu, ale judiciálnou. Dovolací súd, vychádzajúc z uvedeného, dospel k záveru, že dovolanie žalobcu bezdôvodne vytýkalo odvolaciemu súdu, že jeho rozhodnutie nie je správne a keďže nezistil ani vady konania podľa § 237 O.s.p., ani iné (v § 237 O.s.p. neuvedené) vady, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, uvedený opravný prostriedok rozsudkom zamietol (§ 243b ods. 1 časť vety pred bodkočiarkou O.s.p. v znení do 15. októbra 2008).

Ústavný súd Slovenskej republiky, na základe sťažnosti žalobcu v časti, v ktorej namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), nálezom zo 14. októbra 2008 zn. III. ÚS 58/08-29 rozhodol, že rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 5 Cdo 84/2007 z 28. novembra 2007 boli porušené základné práva žalobcu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, rozsudok dovolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, žalobcovi priznal finančné zadost'učinenie v sume 250 000,- Sk, ktoré mu je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky uložil aj povinnosť uhradiť žalobcovi trovy konania v sume 8 011,- Sk, na účet jeho právnej zástupkyne do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

Ústavný súd v svojom náleze, okrem iného, uviedol, že vo svojej judikatúre neustále pripomína, že ústava predstavuje právny celok, ktorý treba aplikovať vo vzájomnej súvislosti všetkých ústavných noriem. Len výnimočne a ojedinele môže nastať stav, keď sa spoločensky upravený vzťah upravuje jedinou normou ústavy (II. ÚS 128/95). Každé ustanovenie ústavy treba interpretovať a uplatňovať v nadväznosti na iné normy ústavy, pokiaľ existuje medzi nimi príčinná súvislosť (II. ÚS 48/97). Preto ústavný súd opakovane vyslovil názor, že ustanovenia ústavy sa vysvetľujú a uplatňujú vo vzájomnej súvislosti všetkých relevantných noriem (II. ÚS 31/97, PL. ÚS 13/97, PL. ÚS 15/98, II. ÚS 10/99, I. ÚS 53/01, PL. ÚS 12/01, m. m. PL. ÚS 9/04 atď.). Záver o interpretácii a uplatňovaní právnych noriem vo vzájomnej príčinnej súvislosti sa nepochybne vzťahuje nielen na ústavné normy, ale aj na právne normy obsiahnuté v právnych predpisoch nižšieho stupňa právnej sily, teda aj na právne normy obsiahnuté v zákonoch. Zároveň zo zásady ústavne konformného výkladu a uplatňovania právnych predpisov explicitne vyjadrenej v čl. 152 ods. 4 ústavy vyplýva aj požiadavka, aby všetky orgány verejnej moci vykladali a uplatňovali zákony (zákonné normy) v súlade s obsahom a účelom dotknutých ústavných noriem. Ústavný súd vo veci sp.zn. I. ÚS 37/95 rozhodol, že : „Otázkou právomoci všeobecného súdu z hľadiska ústavou upraveného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 2 ústavy) treba posudzovať v zmysle čl. 152 ods. 4 ústavy, podľa ktorého výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou“, pričom vo veci sp.zn. PL. ÚS 18/98 tiež potvrdil, že v prípade, ak dôjde k výkladu právnych predpisov inak ako ústavne súladným spôsobom, môže to mať dopad na niektoré zo základných práv a slobôd. Ústavný súd vo svojej judikatúre tiež konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Podľa ústavného súdu tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti boli relevantné aj v danej veci. Podľa právneho názoru ústavného súdu ústavne súladný výklad zákonov (podľa čl. 152 ods. 4 ústavy) platného i v čase rozhodovania všeobecných súdov v danom prípade predstavuje neoddeliteľnú súčasť ich rozhodovacej činnosti a ako taký

jedine zodpovedá základnému právu každého na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy (obdobne napr. I. ÚS 24/00).

Ústavný súd vychádzajúc z uvedeného, na základe preskúmania rozhodnutia najvyššieho súdu, súvisiaceho spisu a vyjadrení účastníkov konania dospel k týmto záverom :

Podľa čl. 145 ods. 2 ústavného zákona č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z.z. a ústavného zákona č. 9/1999 Z.z. (ďalej len „ústavný zákon“) platného do 30. júna 2001 predsedu a podpredsedov najvyššieho súdu volí zo sudcov najvyššieho súdu Národná rada Slovenskej republiky na päť rokov, a to najviac na dve po sebe idúce obdobia.

Podľa čl. 147 ods. 1 ústavného zákona Národná rada Slovenskej republiky sudcu odvolá :

- a) na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku pre úmyselný trestný čin,
- b) na základe disciplinárneho rozhodnutia pre čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom jeho funkcie.

Podľa čl. 147 ods. 2 ústavného zákona Národná rada Slovenskej republiky môže sudcu odvolať:

- a) ak mu zdravotný stav dlhodobo nedovoľuje najmenej počas jedného roka riadne vykonávať sudcovské povinnosti,
- b) ak dosiahol vek 65 rokov (čl. 147 ods. 2 ústavy).

Pred rozhodnutím o odvolaní z funkcie si Národná rada Slovenskej republiky vyžiada stanovisko príslušného disciplinárneho súdu (čl. 147 ods. 3 ústavného zákona).

Podľa čl. 148 ods. 1 ústavného zákona postavenie, práva a povinnosti sudcov ustanoví zákon.

Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Podľa § 121 zákona č. 350/1996 Z.z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov platnom v relevantnom čase (ďalej len „zákon č. 350/1996 Z.z.“) sudcov, predsedu a podpredsedu najvyššieho súdu národná rada odvoláva v tajnom hlasovaní. Ak ide o odvolanie sudcu z dôvodov ustanovených v ústave, národná rada sudcu odvolá; ak ide o zdravotné dôvody alebo o dosiahnutie veku 65 rokov, národná rada môže sudcu odvolať. Návrh na odvolanie sudcu zo zdravotných dôvodov alebo z dôvodu dosiahnutia veku 65 rokov a návrh na odvolanie predsedu a podpredsedov najvyššieho súdu sú schválené, ak za ne hlasovala nadpolovičná väčšina prítomných poslancov.

Podľa § 39 ods. 1 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov platnom v relevantnom čase (ďalej len „zákon o súdoch a sudcoch“) predsedu a podpredsedu najvyššieho súdu volí zo sudcov tohto súdu Národná rada Slovenskej republiky na návrh vlády Slovenskej republiky na päť rokov, a to najviac na dve po sebe idúce obdobia.

Podľa § 50 ods. 2 zákona o súdoch a sudcoch sudca môže byť uvoľnený z funkcie predsedu a podpredsedu súdu a predsedu kolégia najvyššieho súdu orgánom, ktorý ho do tejto funkcie vymenoval. Odvolať z funkcií uvedených v § 39 ods. 1 a 2 možno len na návrh orgánu, ktorý podáva návrh na zvolenie do týchto funkcií.

Podľa § 50 ods. 4 zákona o súdoch a sudcoch predsedu senátu krajského súdu, vyššieho vojenského súdu a najvyššieho súdu môže odvolať predseda súdu z tejto funkcie aj vtedy, ak mu zdravotný stav nedovoľuje dôstojné vedenie pojednávania alebo ak jeho organizačné alebo odborné predpoklady bránia v práci senátu riadnemu chodu jeho činnosti a na uvedené nedostatky bol predsedom súdu v posledných šiestich mesiacoch upozornený. Predseda súdu ho môže odvolať len po predchádzajúcom vyjadrení príslušnej sudcovskej rady. Inak môže byť predseda senátu odvolaný z funkcie len právoplatným rozhodnutím kárneho súdu.

Rozsahom citovaných ustanovení – ktoré sú kompatibilné s európskym štandardom – boli vtedy určené medze ústavnej úpravy postavenia sudcov vo všeobecnosti a funkcionárov najvyššieho súdu zvlášť ako ústavných činiteľov Slovenskej republiky. Tieto medze nebolo možné prekročiť na základe a prostredníctvom právnej normy so silou zákona, ak ústavodarca práve na posilnenie nezávislosti a nestrannosti súdnej moci, a v rámci nej samotného

najvyššieho súdu, nepovažoval za vhodné a prospešné, aby súčasťou ústavnej úpravy postavenia predsedu a podpredsedu tohto súdu bola aj možnosť pozbaviť ich výkonu tejto funkcie pre politickú stratu dôvery v moci zákonodarnej a výkonnej.

Uvedené zákonné texty teda naznačovali len mechanizmus procesu prípadného odvolávania predsedu a podpredsedu najvyššieho súdu z funkcií po tom, čo sú relevantným spôsobom splnené podmienky pre tento postup v zmysle vtedy platného ustanovenia čl. 147 ústavy; vôbec z nich nevyplýva všeobecný právny princíp, podľa ktorého ten, kto do funkcie volil alebo menoval, má právo z funkcie odvolať, a to nielen pre porušenie práva (deklarované právoplatným rozhodnutím príslušného orgánu v zmysle čl. 147 ods. 1 ústavného zákona), ale aj z akýchkoľvek iných dôvodov, napr. pre stratu dôvery a podobne.

Z citovaných ustanovení teda vyplýva, že ani ústavné zákony, ani zákon o súdoch a sudcoch, ale ani zákon č. 350/1996 Z.z. nepočítali s možnosťou odvolania predsedu alebo podpredsedu najvyššieho súdu pred uplynutím ich funkčného obdobia z iného dôvodu, než uvedeného v čl. 147 ústavy, ktorý však iba všeobecne upravoval možnosť odvolania sudcov.

Ak teda funkčné obdobie predsedu a podpredsedu najvyššieho súdu predstavovalo päť rokov, potom v právnom a demokratickom štáte by malo byť považované za samozrejmé (čl. 2 ods. 2 ústavy), že táto ústavná dĺžka funkčného obdobia bude rešpektovaná všetkými štátnymi orgánmi, alebo orgánmi verejnej moci, teda aj Národnou radou Slovenskej republiky (mocou zákonodarnou), v záujme zachovania stability nezávislosti súdnej moci od moci inej. Takýto prístup k volenej verejnej funkcii sa totiž nemôže obísť bez rovnakých podmienok, a to i v tom smere, že sa tieto podmienky nemôžu pri nezmenenej ústavnej úprave meniť len zmenou politického prostredia v moci zákonodarnej či výkonnej; opak by viedol jednak k neprípustnému politickému zasahovaniu nekompetentných subjektov do nezávislej súdnej moci, a tým aj princípov právneho štátu (čl. 1 ústavy) (podobne aj nález Ústavného súdu Českej republiky sp.zn. PL. ÚS 18/06 z 11. júla 2006).

Bolo povinnosťou najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu vychádzať nielen z uvedených platných právnych predpisov v relevantnom čase, ale vykonať taký súladný výklad týchto zákonných noriem (v zmysle čl. 152 ods. 4 ústavy), ktorý by vychádzal zo splnenia podmienok na odvolanie ustanovených čl. 147 ústavného zákona. Rozhodnutie najvyššieho súdu však takýto výklad v žiadnom prípade neobsahuje.

Najvyšší súd navyše oprel svoje rozhodnutie o konštatovanie, že „Podľa § 50 ods. 2 zákona č. 335/1991 Zb., v znení účinnom do 16. apríla 2002 (čl. V zákona č. 185/2002 Z.z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov) sudca môže byť uvoľnený z funkcie predsedu a podpredsedu súdu a predsedu kolégia najvyššieho súdu orgánom, ktorý ho do tejto funkcie vymenoval...“.

O nezákonnosti rozhodnutia svedčí aj konštatovanie najvyššieho súdu, že „Ústavná norma, ktorú je súd inak pri výklade právneho predpisu nižšej právnej sily povinný rešpektovať (čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky), tu v rozhodnom čase nebola...“, pretože toto ustanovenie je platné stále v nezmenenom znení už od prijatia ústavy v roku 1992.

Ústavný súd preto na základe uvedených skutočností považoval takéto odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu za nielen neprijateľné a nezákonné, ale aj neústavné. V tomto prípade sa preto podľa názoru ústavného súdu reálne nezabezpečilo uplatnenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vychádzajúc z uvedeného preto ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu sp.zn. 5 Cdo 84/2007 z 28. novembra 2007, ktorým zamietol dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu v konaní o určenie neplatnosti jeho odvolania z funkcie podpredsedu najvyššieho súdu, bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je viazaný právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý vyslovil v náleze zo 14. októbra 2008 sp. zn. III. ÚS 58/08 (§ 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov). Vzhľadom na túto viazanosť Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že výhrady vyslovené v predmetnom náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky vo vzťahu k rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. novembra 2007 sp.zn. 5 Cdo 84/2007 sa obsahovo – po vecnej stránke (skutkovej aj právnej) rovnako týkajú aj rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 11. októbra 2006 sp.zn. 2 Co 203/2005. Okrem toho, úlohou odvolacieho súdu v ďalšom konaní bude zistenie a posúdenie, či boli alebo neboli relevantným spôsobom splnené podmienky pre postup v zmysle vtedy platného

ustanovenia čl. 147 ústavy (str. 11, posledný odsek nálezu). Táto okolnosť, aj so zreteľom na povahu a účel dovolacieho konania, vedie Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v danej procesnej situácii, ktorá nastala po rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky, pre dosiahnutie zmyslu a podstaty nálezu ústavného súdu Slovenskej republiky zo 14. októbra 2008 sp.zn. III. ÚS 58/08 prichádza v dovolacom konaní do úvahy len zrušenie dovolaním napadnutého rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 11. októbra 2006 sp.zn. 2 Co 203/2005.

Z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd svojím uznesením (§ 243b ods. 4 O.s.p.) dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 4. marca 2009

JUDr. Ladislav G ó r á s z , v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Nina Dúbravčíková